

Joint Council for Qualifications

Cymwysterau Cyffredinol Cymhwysol AQA
Cymwysterau BTEC (Cymwysterau Cyntaf BTEC, Cymwysterau Technegol BTEC, Cymwysterau Cenedlaethol BTEC, Dyfarniadau Technegol BTEC)
Cymwysterau Galwedigaethol Lefel 1 a Lefel 2 CCEA
Cymwysterau Technegol Lefel 2 a Lefel 3 City & Guilds
Cymwysterau Academaidd Amgen NCFE
NCFE CACHE Lefel 1/2 Dyfarniadau Technegol
NCFE Lefel 1/2 Dyfarniadau Technegol
OCR Lefel 1/Lefel 2 Cymwysterau Cenedlaethol Caergrawnt (Dyfarniadau Technegol)
OCR Lefel 3 Cymwysterau Cenedlaethol Uwch Caergrawnt (Cymwysterau Academaidd Amgen)
Lefelau T (Cymwysterau technegol)
CBAC Lefel 1 a Lefel 2 Dyfarniadau Galwedigaethol
CBAC Lefel 1 a Lefel 2 Dyfarniadau Galwedigaethol (Dyfarniadau Technegol)
CBAC Lefel 3 Cymwysterau Academaidd Amgen
CBAC Lefel 3 Tystysgrifau Cymhwysol, Diplomâu a Diplomâu Estynedig

**Cyfarwyddiadau ar gyfer cynnal asesiadau di-arholiad
(Cymwysterau Galwedigaethol a Thechnegol)**

1 Medi 2025 hyd at 31 Awst 2026

**At sylw penaethiaid canolfannau, uwch arweinwyr ac
arweinwyr pwnc**

Cynhyrchwyd ar ran:

Mae'r Cyd-gyngor Cymwysterau wedi ysgrifennu'r cyfarwyddiadau hyn ar gyfer gosod, goruchwyllo, dilysu a marcio asesiadau di-arholiad (Cymwysterau Galwedigaethol a Thechnegol), eu safoni'n fewnol a'u cymedroli'n allanol mewn canolfannau arholiadau.

Mae'r cyfarwyddiadau hyn i'w defnyddio ar gyfer:

Cymwysterau Cyffredinol Cymhwysol AQA

Cymwysterau BTEC (Cymwysterau Cyntaf BTEC, Cymwysterau Technegol BTEC, Cymwysterau Cenedlaethol BTEC, Dyfarniadau Technegol BTEC)

CCEA Lefel 1 a Lefel 2 Cymwysterau Galwedigaethol

Cymwysterau Technegol Lefel 2 a Lefel 3 City & Guilds

Cymwysterau Academaidd Amgen NCFE

NCFE CACHE Lefel 1/2 Dyfarniadau Technegol

NCFE Lefel 1/2 Dyfarniadau Technegol

OCR Lefel 1/Lefel 2 Cymwysterau Cenedlaethol Caergrawnt (Dyfarniadau Technegol)

OCR Lefel 3 Cymwysterau Cenedlaethol Uwch Caergrawnt (Cymwysterau Academaidd Amgen)

Lefelau T (Cymwysterau technegol)

CBAC Lefel 1 a Lefel 2 Dyfarniadau Galwedigaethol

CBAC Lefel 1 a Lefel 2 Dyfarniadau Galwedigaethol (Dyfarniadau Technegol)

CBAC Lefel 3 Cymwysterau Academaidd Amgen

Tystysgrifau Cymhwysol, Diplomâu a Diplomâu Estynedig Lefel 3 CBAC

Mae'r rhain yn gyfarwyddiadau sy'n ychwanegol at unrhyw ganllawiau neu reoliadau y gallai'r cyrff dyfarnu unigol eu cyhoeddi. Os bydd unrhyw wrthdaro rhwng canllawiau neu reoliadau'r corff dyfarnu a'r cyfarwyddiadau hyn, canllawiau'r corff dyfarnu a chyfarwyddiadau pwnc-benodol fydd yn cael blaenoriaeth.

Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn weithredol o 1 Medi 2025.

Cyfrifoldeb pob arweinydd pwnc yn y ganolfan yw gwneud yn siŵr ei fod yn gyfarwydd â chynnwys y llyfryn hwn.

Dylai canolfannau nodi bod unrhyw gyfeiriad at 'CGC' neu 'Cyd-gyngor Cymwysterau' yn y ddogfen hon yn golygu CGCCIC neu Cyd-gyngor Cymwysterau^{CIC}.

Cynnwys

Cyflwyniad	ii
1 Gosod tasgau	1
2 Marcio, diwygio, ailddrafftio a chynnal adolygiad interim o'r gwaith	1
3 Cyflwyno gwaith	2
4 Cydnabod ffynonellau	3
5 Camymddwyn	4
6 Gweithdrefnau dilysu	5
7 Marcio gwaith a asesir yn fewnol	6
8 Anodi	7
9 Gwaith a gynhyrchir ar y cyd	7
10 Ansawdd iaith/cyfathrebu ysgrifenedig	8
11 Safoni marcio o fewn canolfannau	8
12 Cyflwyno marciau a graddau cydrannau a asesir yn fewnol	8
13 Gwaith anghyflawn	10
14 Ceisiadau am ystyriaeth arbennig	10
15 Gwaith coll	10
16 Cymedroli allanol	11
17 Adborth i ganolfannau	12
18 Gwaith a aseswyd yn allanol	12
19 Cadw gwaith ymgeiswyr	12
20 Trefniadau consortiwm canolfannau	13
21 Adolygiadau o'r cymedroli	13
22 Trefniadau mynediad ac addasiadau rhesymol	14

Atodiad 1 Dogfen y CGC Gwybodaeth i ymgeiswyr – asesiadau di-arholiad 15

Cyflwyniad

Drwy gydol y cyfarwyddiadau hyn, ystyr 'canolfan' yw sefydliad y bydd corff dyfarnu'n ei gymeradwyo. Bydd pennaeth ysgol, pennaeth coleg, neu brif swyddog sefydliad sydd wedi'i gymeradwyo fel canolfan yn cael ei alw'n 'bennaeth y ganolfan'.

Pennaeth y ganolfan sy'n atebol i'r cyrff dyfarnu am wneud yn siŵr bod asesiadau di-arholiad yn cael eu cynnal a'u marcio yn unol â'r cyfarwyddiadau hyn.

Os bydd sefyllfa'n codi nad yw'n cael ei thrafod yn y cyfarwyddiadau hyn, dylech ofyn am gyngor y corff dyfarnu. Lle mae cyfarwyddiadau pwnc-benodol wedi'u hargraffu yn y fanyleb, mae'r rhain yn cymryd blaenoriaeth dros y cyfarwyddiadau yn y ddogfen hon.

Mae'r cyfarwyddiadau hyn i'w dilyn wrth osod, goruchwyllo, dilysu a marcio asesiadau di arholiad Cymwysterau Galwedigaethol a Thechnegol ac wrth eu safoni'n fewnol a'u cymedroli/dilysu'n allanol.

Mae'r term 'athro' yn cynnwys unrhyw un (ni waeth beth fo'i statws cyflogaeth) sy'n gyfrifol am oruchwyllo a/neu asesu gwaith ymgeiswyr.

Rhaid i ganolfannau anfon yr holl ohebiaeth sy'n ymwneud ag asesiadau di-arholiad yn syth at y corff dyfarnu dan sylw ac nid at y cymedrolwr (oni bai bod y corff dyfarnu'n nodi fel arall).

Atgoffir canolfannau y gall **torri'r rheoliadau o gwbl o ran gosod, goruchwyllo, dilysu a marcio asesiad di-arholiad gael ei ystyried yn gamymddwyn (sy'n cynnwys camweinyddu)** yn ôl y diffiniad yn llyfryn y CGC *Amau Camymddwyn: Polisiâu a Gweithdrefnau*. Mae'r ddogfen hon ar gael ar wefan y CGC: https://www.cbac.co.uk/media/jnro3rpt/17-jcq-suspected-malpractice-policies-procedures_20-21-w.pdf

1 Gosod tasgau

- 1.1 Mae cydrannau asesiad di-arholiad yn asesu gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau ymgeiswyr nad yw'n hawdd eu hasesu drwy bapurau ysgrifenedig wedi'u hamseru. Bydd sawl ffurf wahanol i asesu di-arholiad. Gall tystiolaeth o gyfranogiad y gellir ei hatodi â gwaith terfynol yr ymgeisydd gynnwys allbrintiau, copïau o gyflwyniadau, siartiau, ffotograffau, llythyrau, arteffactau, fideos, recordiadau neu drawsgriadau o gyfweiliadau, CDau neu DVDau. Bydd yr amrywiaeth hon yn cael ei hadlewyrchu mewn unrhyw ofynion pwnc-benodol sydd wedi'u cyhoeddi gan y corff dyfarnu.
- 1.2 Rhaid i athrawon sicrhau bod y deunydd asesu di-arholiad yn cael ei ddefnyddio ar gyfer pob cyfres asesu. Ar gyfer rhai cymwysterau galwedigaethol a thechnegol (gan gynnwys Dyfarniadau Technegol) bydd y deunydd yn cael ei ddisodli bob cyfres neu flwyddyn, a dylai athrawon gysylltu â'r corff dyfarnu i gael cyngor ac arweiniad pwnc-benodol, os oes amheuaeth.
- 1.3 Ni ddylai athrawon ddefnyddio tasgau a dogfennau asesu di-arholiad at unrhyw bwrpas ar wahân i'w cyflwyno i'w hymgeiswyr. Bydd unrhyw ymgais ar ddefnyddio deunyddiau asesu di-arholiad er mwyn elwa'n fasnachol, neu dorri cyfrinachedd y deunyddiau hynny, yn cael ei drin fel camymddwyn.
- 1.4 Dylai'r ganolfan sicrhau bod yr ymgeiswyr yn glir o ran y meini prawf asesu/marcio y mae disgwyl iddynt eu bodloni yn eu gwaith. Bydd manylebau yn esbonio'r meini prawf yn fanwl. Fodd bynnag, gallai fod angen rhagor o esboniad neu ddehongliad ar yr ymgeiswyr cyn y byddant yn deall yn llawn natur y wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau y mae disgwyl iddynt eu dangos. **Rhaid** i unrhyw esboniad neu ddehongliad a roddir gan staff addysgu fod yn gyffredinol yn hytrach na phenodol i waith yr ymgeisydd.

2 Marcio, diwygio, ailddrafftio a chynnal adolygiad interim o'r gwaith

- 2.1 Wrth farcio'r asesiadau di-arholiad, **ni ddylai** athrawon roi credyd am unrhyw gymorth ychwanegol fydd wedi'i roi i'r ymgeiswyr sydd y tu hwnt i'r hyn a ganiateir ym manyleb y corff dyfarnu. Rhaid i athrawon gyfeirio at y fanyleb am arweiniad ar yr hyn sy'n cael ei ystyried yn gymorth ychwanegol a'r hyn sy'n cael ei ganiatáu ac nad yw'n cael ei ganiatáu.
- 2.2 Mae rhwydd hynt i ymgeiswyr adolygu ac ailddrafftio darn o waith heb ymgynghori â'r athro cyn cyflwyno'r darn terfynol. Dylid cyngori ymgeiswyr i dreulio cyfnod priodol o amser ar y gwaith sy'n gymesurol â'r marciau/graddau/credydau sydd ar gael. **Rhaid** i athrawon gadw at unrhyw ofynion ym manyleb y corff dyfarnu ar gyfer goruchwyllo ymgeiswyr wrth gynhyrchu gwaith i'w asesu.
- 2.3 Lle mae drafftio'n rhan gynhenid o'r wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau sy'n cael eu profi, bydd cyfarwyddyd pwnc-benodol ac enghreifftiau yn dangos ei swyddogaeth o ran y math o ysgrifennu sy'n cael ei wneud ac unrhyw asesiad interim a gaiff ei ganiatáu yn yr amgylchiadau hyn. Gall yr arweiniad hwn gynnwys sut mae tystiolaeth o ailddrafftio yn cael ei dangos at ddibenion gwaith safoni mewnol dilynol neu waith cymedroli/dilysu allanol.
- 2.4 **Unwaith y caiff gwaith ei gyflwyno i'w asesu'n derfynol, ni ellir ei ddiwygio. Byddai ychwanegu unrhyw ddeunydd at waith neu ei ddileu ohono ar ôl iddo gael ei gyflwyno gan ymgeisydd i'w asesu'n derfynol yn achos o gamymddwyn.**
- 2.5 Wrth gyflwyno gwaith mewn fformat digidol, mae'n bosibl na fydd unrhyw farciau ar gael am goladu gwaith electronig. Yn yr achos hwn, gall yr athro goladu a chyflwyno gwaith yn lle'r ymgeisydd.

- 2.6 Os bydd angen cymorth ychwanegol ar ymgeisydd er mwyn dangos agweddau ar yr asesiad, **rhaid** i'r athro roi marc sy'n cynrychioli cyflawniad digymorth yr ymgeisydd. **Rhaid** llofnodi'r datganiad dilysu a rhoi'r wybodaeth ar y ffurflen berthnasol.
- 2.7 **Rhaid** i athrawon gadw gwaith byw yn ddiogel ac yn gyfrinachol bob amser pan fydd yn eu meddiant. **Bydd staff addysgu yn rhannu gwaith 'byw' gydag ymgeiswyr eraill neu bostio gwaith ymgeiswyr ar y cyfryngau cymdeithasol yn cael ei ystyried yn gamymddwyn.**

3 Cyflwyno gwaith

- 3.1 **Rhaid** i'r holl waith a gyflwynir i'w asesu fod yn waith yr ymgeisydd ei hun. Dylai gwaith ysgrifenedig, lle bynnag y bo'n bosibl, gael ei greu drwy ddefnyddio prosesydd geiriau neu ei ysgrifennu â llaw gan ddefnyddio inc du.
- 3.2 Lle bo'n briodol, gall y gwaith a gyflwynir hefyd gynnwys allbrintiau/copïau o gyflwyniadau, siartiau, arteffactau, ffotograffau, llythyrau, fideos, recordiadau neu drawsgrifiadau o gyfweiliadau. Os bydd fideos neu ffotograffau/delweddau o'r ymgeiswyr yn cael eu cynnwys fel tystiolaeth o gyfranogiad neu gyfraniad unigol, rhaid i bennaeth y ganolfan, ar ddechrau'r cwrs, gael cydsyniad ysgrifenedig pob ymgeisydd gweladwy (a chydsyniad rhiant/gofalwr yr ymgeisydd, lle bo angen hynny). Rhaid i gydsyniad yr ymgeisydd ganiatáu rhannu delweddau gyda staff y ganolfan, staff y corff dyfarnu ac arholwyr/cymedrolwyr, yn unol â hysbysiad preifatrwydd y corff dyfarnu.
- 3.3 Fel arfer ni ddylid cynnwys deunyddiau enghreifftiol gwerthfawr gyda'r gwaith sy'n cael ei anfon i'w gymedroli neu ei farcio'n allanol. Dylid cysylltu nodyn â'r gwaith yn cadarnhau bod y deunydd yn rhan o'r cyflwyniad gwreiddiol. Gellir cynnwys ffotograffau o'r deunydd os yw'n briodol gwneud hynny.

Os anfonwyd deunyddiau enghreifftiol gwerthfawr neu fregus i'w cymedroli neu i'w marcio'n allanol, mae'r cyrff dyfarnu'n argymhell bod canolfannau'n yswirio deunydd o'r fath yn erbyn difrod neu golled o'r adeg y bydd yn cael ei anfon tan y bydd yn cael ei ddychwelyd i'r ganolfan.

Nid yw'r cyrff dyfarnu'n derbyn unrhyw atebolrwydd am unrhyw golled neu ddifrod sy'n digwydd i waith yn ystod y broses gymedroli/dilysu nac wrth ei ddosbarthu, ei gludo na'i storio, nac am broblemau sy'n digwydd wrth lunio, cyflwyno a chymedroli/dilysu gwaith ar ffurf electronig.

DS Dylid cynghori ymgeiswyr i **beidio** â chynnwys unrhyw eitemau gwerthfawr neu bersonol e.e. ffotograffau, neu dystysgrifau.

- 3.4 Lle bo ymgeiswyr yn cynhyrchu gwaith yn electronig, **rhaid** iddynt wneud copi wrth gefn o'u gwaith yn rheolaidd a'i gadw'n ddiogel ar system TG y ganolfan. Dylai canolfannau ystyried y drefn wrth gefn bod copi wrth gefn yn cael ei wneud o waith ymgeiswyr ar ddwy ddyfais wahanol, gan gynnwys un copi wrth gefn oddi ar y safle. **Rhaid** i'r ganolfan roi trefniadau diogelwch gwybodaeth priodol ar waith (bydd hyn yn cynnwys amddiffyn yn erbyn llygredd ac ymosodiad seiber, fel mur gwarchod a meddalwedd sganio am firsau)
- 3.5 Dylai canolfannau gymryd camau i sicrhau bod y pecyn y mae'r gwaith yn cael ei anfon ynddo yn gadarn ac wedi'i glymu'n ddiogel. Dylai canolfannau hefyd ystyried amgryptio unrhyw gyfryngau digidol sensitif er mwyn sicrhau diogelwch y data sy'n cael eu storio arno. **Rhaid** i ganolfannau gyfeirio at ganllawiau cyrff dyfarnu i sicrhau bod y dull amgryptio yn addas.

- 3.6 At ddibenion cymedroli drwy'r post neu farcio allanol, dylid cyflwyno gwaith teipiedig neu ysgrifenedig ar bapur maint priodol mewn clawr neu ffolder blaen, **ynghyd â'r** taflenni clawr y bydd y corff dyfarnu'n eu darparu. Rhaid nodi'r canlynol yn glir ar y clawr: enw a rhif yr ymgeisydd, rhif y ganolfan, teitl neu god y fanyleb a theitl neu god y gydran/uned. **Ni ddylid** cynnwys cloriau neu ffolderi swmpus. Os yw'r gwaith yn ddogfennau wedi'u gairbroesu, **rhaid** i'r ymgeisydd sicrhau bod rhif y ganolfan, rhif yr ymgeisydd a chod yr uned/cydran yn ymddangos ar bob tudalen fel pennyn neu droedyn.
- 3.7 Pan fo gwaith ymgeiswyr i'w gyflwyno'n electronig, naill ai'n uniongyrchol i blatfform digidol corff dyfarnu neu i arholwr/cymedrolwr, rhaid i ganolfannau ddilyn cyfarwyddiadau'r corff dyfarnu.

4 Cydnabod ffynonellau

- 4.1 Mewn llawer o bynciau gall ymgeiswyr ddefnyddio deunydd ffynhonnell, gan gynnwys y rhyngwrdd a dulliau deallusrwydd artiffisial (AI), wrth gyflawni eu gwaith cwrs. Fodd bynnag, **ni ddylai** ymgeiswyr gopïo deunydd o'r fath a'i hawlio fel eu gwaith eu hunain.
- 4.2 Os yw ymgeiswyr yn defnyddio deunydd o ffynhonnell neu ddeunydd wedi'i gynhyrchu o ffynhonnell lle nad eu gwaith nhw ydyw, rhaid iddynt nodi'r rhan/elfen/ymadrodd penodol ac o ble y daeth. **Rhaid** i ymgeiswyr roi cyfeiriadau manwl hyd yn oed os byddant yn aralleirio'r deunydd gwreiddiol.

Dylai cyfeiriad o lyfr neu gyfnodolyn cyhoeddus ddangos enw'r awdur, y flwyddyn gyhoeddi a rhif y dudalen. Er enghraifft: (Morrison, 2000, tud 29).

Os daw deunydd o'r rhyngwrdd, dylai'r cyfeiriad ddangos y dyddiad y cafodd y deunydd ei lawrlwytho a **rhaid** dangos yr union dudalen we, nid y peiriant chwilio a ddefnyddiwyd i ddod o hyd iddo. Gellir copïo hwn o'r llinell cyfeiriad. Er enghraifft:
http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/october/28/newsid_2621000/2621915.stm
 downloaded 5 February 2026

Lle defnyddiwyd cynnwys wedi'i gynhyrchu gan gyfrifiadur (megis sgwrsfot AI), **rhaid** i'r cyfeirnod ddangos enw'r dull AI a ddefnyddiwyd a hefyd ddyddiad cynhyrchu'r cynnwys. Er enghraifft: ChatGPT 3.5 (<https://openai.com/blog/chatgpt/>), 25/01/2026. Dylai ymgeiswyr hefyd gyfeirio at y ffynonellau a ddefnyddir gan y dull AI wrth gynhyrchu'r cynnwys.

Rhaid i'r myfyriwr gadw copi o'r cwestiwn/cwestiynau a'r cynnwys wedi'i gynhyrchu gan gyfrifiadur at ddibenion cyfeirnod a dilysu, ar ffurf nad oes modd ei golygu (sgrinlun, er enghraifft) a chynnig esboniad byr o sut y cafodd ei ddefnyddio. Rhaid cyflwyno hyn gyda gwaith yr ymgeisydd i'w asesu'n derfynol, er mwyn i'r athro allu adolygu'r gwaith, y cynnwys a gynhyrchwyd gan AI a sut y cafodd ei ddefnyddio. Os nad yw hyn yn cael ei gyflwyno, ac mae'r athro'n amau bod y myfyriwr wedi defnyddio dulliau AI, bydd angen i'r athro edrych ar bolisi camymddwyn y ganolfan i weld pa gamau i'w dilyn nesaf gan weithredu hefyd i sicrhau bod y gwaith yn waith y myfyriwr ei hun. Mae canllawiau pellach ar sut i wneud hyn i'w cael yn nogfen y CGC *Llên-ladrad mewn Asesiadau*. Mae'r ddogfen i'w chael ar wefan y CGC:
<http://www.jcq.org.uk/exams-office/malpractice>

Rhaid i ganolfannau hefyd gyfeirio at y deunyddiau cefnogi i athrawon a myfyrwyr drwy'r un cyswllt, gan gynnwys *Defnyddio Deallusrwydd Artiffisial (AI) mewn Asesiadau: Eich Rôl Mewn Perthynas â Diogelu Uniondeb Cymwysterau*, JCQ-AI-information-sheet-for-teachers-1.pdf ac JCQ-AI-poster-for-students-2.pdf

- 4.3 Gall fod angen i ymgeiswyr lunio llyfryddiaeth sy'n rhestru manylion llawn y cyhoeddiadau a ddefnyddiwyd i ymchwilio a chefnogi eu gwaith, hyd yn oed os na chyfeirir yn uniongyrchol at y rhain, er enghraifft: Curran, J. *Mass Media and Society* (Hodder Arnold, 2005).

5 Camymddwyn

5.1 Ni ddylai ymgeiswyr wneud y canlynol:

- cyflwyno gwaith lle nad eu gwaith nhw ydyw;
- darparu eu gwaith ar gyfer ymgeiswyr eraill drwy unrhyw fodd;
- caniatáu i ymgeiswyr eraill ddefnyddio'r ffynonellau maent wedi dod o hyd iddynt yn annibynnol;
- cynorthwyo ymgeiswyr eraill i gynhyrchu gwaith;
- defnyddio dulliau AI, llyfrau, y rhyngrwyd neu ffynonellau eraill heb gydnabyddiaeth neu briodoledd;
- camddefnyddio dulliau AI;
- cyflwyno gwaith y mae rhywun arall wedi prosesu'r geiriau, heb gydnabyddiaeth;
- cynnwys deunydd amhriodol, anweddus neu sarhaus.

Mae'r gwaharddiadau hyn yn golygu **na ddylai** ymgeiswyr gyhoeddi eu gwaith drwy ei rannu ar y cyfryngau cymdeithasol neu drwy unrhyw fodd electronig arall. **Rhaid** iddynt fod yn ymwybodol o ddogfen y CGC, *Gwybodaeth i ymgeiswyr – Cyfryngau Cymdeithasol*: <https://www.jcq.org.uk/exams-office/information-for-candidates-documents>

Ni waherddir ymgeiswyr rhag benthyg llyfrau neu adnoddau eraill i'r naill a'r llall, cyhyd â nad yw'r rhain yn cael eu defnyddio fel rhan o'r deunydd maent wedi'i ganfod yn annibynnol.

- 5.2 Os bydd afreoleidd-dra mewn asesiad di-arholiad yn cael ei ganfod **cyn** i'r ymgeisydd lofnodi'r datganiad dilysu (gweler paragraff 6.1), dylid defnyddio gweithdrefnau mewnol y ganolfan i ymdrin â'r mater ac nid oes angen cyflwyno adroddiad i'r corff dyfarnu. Yr unig eithriadau i achosion fel hyn yw pan mae'r drosedd yn ymwneud â thorri amodau'r asesiad, e.e. bod â nodiadau yn eu meddiant, cyfathrebu ag ymgeiswyr eraill, neu lle torrwyd cyfrinachedd deunydd asesu'r corff dyfarnu. Mewn achos o'r fath, **rhaid** rhoi gwybod i'r corff dyfarnu am yr amheuaeth o gamymddwyn, yn unol â pharagraff 5.3 isod.

Rhaid cofnodi manylion unrhyw waith nad yw'n waith yr ymgeisydd ei hun ar y ffurflen ddilysu a gyflenwir gan y corff dyfarnu neu mewn man priodol arall.

- 5.3 Os bydd canolfan yn canfod afreolaidd-dra mewn asesiad di-arholiad **ar ôl** i'r ymgeisydd lofnodi'r datganiad dilysu, **rhaid** i bennaeth y ganolfan gyflwyno manylion llawn yr achos i'r corff dyfarnu perthnasol yn syth. Darperir canllawiau yng nghyhoeddiad y CGC *Amau Camymddwyn: Polisiau a Gweithdrefnau*. Mae'r ddogfen a Ffurflen JCQ/M1 i'w cael ar wefan y CGC ac yn Gymraeg ar wefan CBAC: <http://www.jcq.org.uk/exams-office/malpractice>

- 5.4 **Rhaid** i ganolfannau gael trefn apelio fewnol wedi'i chyhoeddi, yn ymwneud â phenderfyniadau asesiadau mewnol, y mae'r ymgeiswyr yn ymwybodol ohoni ac sydd ar gael iddynt. **Rhaid** i'r weithdrefn gynnwys apeliadau yn erbyn penderfyniadau i wrthod gwaith ymgeisydd ar sail camymddwyn neu beidio â gallu dilysu gwaith yr ymgeisydd yn hyderus.

Gall canolfan roi ei gweithdrefn apelio fewnol ar wefan yr ysgol/coleg neu, fel arall, gellid rhoi'r ddogfen i ymgeiswyr os byddant yn gofyn amdani.

- 5.5 Pan fydd y corff dyfarnu yn derbyn adroddiad o amheuaeth o gamymddwyn mewn asesiad di-arholiad, byddant, lle bo angen, yn gofyn i bennaeth y ganolfan (neu berson priodol arall) i gynnal ymchwiliad llawn i'r camymddwyn honedig ac adrodd ar eu canfyddiadau. Mae arweiniad ar hyn yn cael ei roi yn nogfen y CGC y cyfeirir ati ym mharagraff 5.3.
- 5.6 Mae'r cyrff dyfarnu yn cadw'r hawl i gyflwyno gwaith ymgeiswyr i ddarparwyr gwasanaeth TG trydydd parti er mwyn canfod achosion o gamymddwyn posibl ac amheuir. Bydd unrhyw gyflwyniadau yn diogelu hunaniaeth yr ymgeisydd.
- 5.7 **Rhaid** i benaethiaid canolfannau ac uwch arweinwyr priodol sicrhau bod yr aelodau o staff addysgu sy'n ymwneud â goruchwyllo ymgeiswyr yn uniongyrchol yn ymwybodol o'r potensial am gamymddwyn.

Rhaid atgoffa staff addysgu bod methu â rhoi gwybod am gyhuddiadau o gamymddwyn neu amheuo'n o gamymddwyn yn cael ei ystyried yn gamymddwyn ynddo'i hun.

Rhaid i staff addysgu:

- fod yn wiliadwrs o ran camymddwyn ymgeiswyr a bod yn hollol ymwybodol o'r rheoliadau swyddogol;
- uwchgyfeirio ac adrodd unrhyw amheuaeth, gyhuddiad neu ddigwyddiad o gamymddwyn i bennaeth y ganolfan, gan ddilyn gweithdrefnau chwythu'r chwiban y ganolfan lle bo'n berthnasol.

6 Gweithdrefnau dilysu

- 6.1 **Cyfrifoldeb y ganolfan** yw sicrhau bod pob ymgeisydd yn llofnodi datganiad wrth gyflwyno eu gwaith i'w athro i'w asesu'n derfynol. **Rhaid** i hyn ddigwydd cyn gynted ag y bydd yr ymgeisydd wedi cwblhau'r asesiad. Mae'n dderbyniol llofnodi'r dogfennau'n electronig. Mae hyn er mwyn cadarnhau mai ei waith ei hun ydyw a bod unrhyw gymorth a gafwyd a/neu ffynonellau a ddefnyddiwyd wedi'u cydnabod.

Rhaid i athrawon **beidio** ag asesu gwaith nad yw wedi'i ddilysu'n briodol. Rhaid i'r holl waith gael ei ddilysu'n briodol cyn ei gyflwyno i'r corff dyfarnu.

Rhaid i ganolfannau gofnodi marc '**0**' (sero) os na all yr ymgeisydd gadarnhau dilysrwydd y gwaith a gyflwynwyd i'w asesu.

- 6.2 **Rhaid** i athrawon gadarnhau bod yr holl waith a gwblhawyd i'w asesu wedi'i gwblhau o dan yr amodau gofynnol a'u bod yn fodlon mai gwaith yr ymgeisydd unigol yn unig yw'r gwaith. Os na allant wneud hynny, **ni ddylid** derbyn y gwaith i'w asesu.

Rhaid i bob athro llofnodi'r datganiad dilysu ar ôl cwblhau'r gwaith. Mae'n dderbyniol llofnodi'r dogfennau'n electronig. Gall methu â llofnodi'r datganiad dilysu ohirio prosesu canlyniadau'r ymgeisydd.

- 6.3 Dylai canolfannau gyfeirio at fanyleb y corff dyfarnu i benderfynu a oes rhaid cwblhau gwaith ymgeiswyr o dan oruchwyliaeth uniongyrchol ai peidio.
- 6.4 Hyd yn oed os nad yw manyleb y corff dyfarnu yn gofyn am oruchwyliaeth uniongyrchol, rhaid i athrawon gymryd camau i sicrhau bod gwaith ymgeiswyr yn cael ei ddilysu.

- 6.5 Yn y rhan fwyaf o'r canolfannau, mae'r athrawon yn gyfarwydd â gwaith ymgeiswyr drwy asesïadau gwaith dosbarth a gwaith cartref. Lle nad yw hyn yn wir, dylai athrawon gymryd camau i sicrhau eu bod yn gallu dilysu gwaith ymgeiswyr yn hyderus. Gallai hyn gynnwys ymgeiswyr yn cwblhau rhywfaint o waith o dan oruchwyliaeth uniongyrchol a/neu drafodaethau rheolaidd gydag athrawon ynglŷn â'u gwaith.
- 6.6 Os oes gan athrawon amheuan ynghylch llofnodi'r datganiadau dilysu, oherwydd pryderon ynghylch copio/llên-ladrad (gan gynnwys defnyddio dulliau AI) neu gydgyllwynio, dylid dilyn y pwyntiau canlynol o ganllawiau.

Mân bryderon ond o fewn canllawiau manyleb y corff dyfarnu

- Os credir bod ymgeisydd wedi derbyn cymorth ychwanegol a bod hyn yn dderbyniol o fewn canllawiau'r fanyleb berthnasol, dylai'r athro roi marc sy'n cynrychioli cyflawniad digymorth yr ymgeisydd.
Rhaid llofnodi'r datganiad dilysu a rhoi'r wybodaeth ar y ffurflen berthnasol.

Mân bryderon nad ydynt o fewn canllawiau manyleb y corff dyfarnu

- Os credir bod ymgeisydd wedi derbyn cymorth ychwanegol nad yw o fewn canllawiau manyleb y corff dyfarnu (efallai bod hyn wedi bod yn angenrheidiol i alluogi'r ymgeisydd i wneud cynnydd), dylid naill ai hepgor y gwaith neu ni roddir credyd am y gwaith.
Rhaid llofnodi'r datganiad dilysu a rhoi'r wybodaeth ar y ffurflen berthnasol.

Pryderon mawr nad ydynt o fewn canllawiau manyleb y corff dyfarnu

- Os nad yw'n bosibl i'r athro lofnodi datganiad dilysu ymgeisydd penodol, yna ni ellir derbyn gwaith yr ymgeisydd i'w asesu. Dylid cofnodi marc o '**0**' (sero) am y gwaith a asesir yn fewnol.

Os oes amheuaeth bod camymddwyn mewn unrhyw un o'r senarios uchod, **rhaid** ymgynghori ag aelod o'r uwch dîm arweinyddiaeth ynglŷn â'r drefn i'w dilyn. (gweler paragraffau 5.2 a 5.3).

7 Marcio gwaith a asesir yn fewnol

- 7.1 Wrth farcio gwaith, **rhaid** i athrawon dalu sylw agos at ofynion y fanyleb. Dylai athrawon nodi mai eu cyfrifoldeb nhw yw rhoi marciau gan ddilyn y meini prawf marcio/asesu a nodir ym manyleb y corff dyfarnu a dogfennau cysylltiol pwnc-benodol. **Rhaid** i athrawon ddangos yn glir sut y rhoddwyd y marciau mewn perthynas â'r meini prawf marcio/asesu. **Rhaid** i farciau'r ganolfan adlewyrchu cyflawniad cymharol yr ymgeiswyr i gyd.

Rhaid i athrawon beidio â defnyddio dulliau AI fel yr unig neu brif fodd o farcio gwaith ymgeiswyr. Dylai unrhyw ddefnydd o AI fod yn ategol i'r broses farcio ddynol.

- 7.2 **Rhaid** i ganolfannau wneud ymdrech i osgoi sefyllfaoedd lle mae ymgeisydd yn cael ei asesu gan rywun sydd â pherthynas bersonol agos â'r ymgeisydd; er enghraifft, aelodau o'i deulu (sy'n cynnwys llys-deulu, teulu maeth a pherthnasoedd agos tebyg) neu ffrindiau agos a'u teulu agosaf (e.e. mab/merch).

Lle na ellir osgoi hyn, **rhaid** i'r ganolfan ddatgan gwrthdaro buddiannau posibl a chyflwyno'r gwaith sydd wedi'i farcio i'w gymedroli, p'un ag yw'n rhan o'r sampl cymedroli ai peidio. Rhoddir manylion pellach yn adran 5 y ddogfen CGC *Rheoliadau Cyffredinol ar gyfer Canolfannau Cymeradwy*. Mae'r ddogfen ar gael ar fformat PDF ar wefan y CGC ac yn Gymraeg ar wefan CBAC:
<http://www.jcq.org.uk/exams-office/general-regulations>

- 7.3 **Rhaid** i athrawon roi'r dyddiad ar waith yr ymgeiswyr i gyfleu'r amser y marciwyd y gwaith.

8 Anodi

- 8.1 **Rhaid** anodi gwaith wrth ei farcio er mwyn dangos yn glir sut y rhoddwyd y marciau.
- 8.2 Yn ddibynnol ar unrhyw arweiniad pellach fydd wedi'i gynnwys ym manylebau cyrff dyfarnu, dylid dilyn un o'r dulliau canlynol:
- sylwadau crynodol, naill ai ar y gwaith (ar y diwedd fel arfer) neu ar daflen glawr;
 - darnau allweddol o dystiolaeth yn cael eu nodi drwy'r gwaith, gan anodi naill ai ar yr ymyl neu yn y testun;
 - cyfuniad o'r uchod.
- 8.3 Dylai'r nodiadau ynglŷn â sut y rhoddwyd marciau fod yn:
- glir ac yn ddiamwys;
 - priodol i natur a ffurf y gwaith;
 - hwyluso safoni'r marcio o fewn y ganolfan;
 - galluogi'r cymedrolwr i wirio cymhwysiad y meini prawf marcio/asesu i'r marcio.
- 8.4 Lle bo'n briodol i'r math o waith, dylai'r dystiolaeth i gefnogi'r marciau a roddwyd ddangos:
- ble mae'r meini prawf marcio/asesu wedi'u bodloni, e.e. drwy ysgrifennu ymadroddion allweddol o'r meini prawf (megis 'ymwybyddiaeth o werthoedd', 'yn dethol gwybodaeth', 'yn defnyddio amrywiaeth o dechnegau') wrth y pwynt addas yn y gwaith;
 - unrhyw weithredoedd cynllunio a phrosesu nad ymgwymerwyd â nhw'n unigol a dylent ddarparu manylion unrhyw gymorth neu awgrymiadau a roddir i'r ymgeisydd.
- 8.5 Pan fo'r cymedrolwr yn credu nad yw'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn cyfiawnhau'r marc/gradd a roddwyd i ymgeisydd, gall y marc fod yn destun addasiad neu gall y corff dyfarnu gysylltu â'r ganolfan am gamau neu wybodaeth bellach.

9 Gwaith a gynhyrchir ar y cyd

- 9.1 Bydd manyleb y corff dyfarnu yn dweud a all ymgeiswyr weithio gyda'i gilydd wrth ymgymryd â thasgau. Fodd bynnag, **rhaid** i ymgeiswyr ddarparu ymateb unigol fel rhan o unrhyw ddeiliant;

Lle gellir cyflawni aseiniad fel rhan o grŵp, **rhaid** i bob ymgeisydd ysgrifennu ei gyfrif ei hun o'r aseiniad. Hyd yn oed os yw'r wybodaeth sydd gan yr ymgeiswyr yr un peth, **rhaid** i'r disgrifiad o sut cafwyd y wybodaeth a'r casgliadau a dynnwyd ohonynt fod yng ngeiriau'r ymgeisydd ei hun.

Rhaid bod modd pennu'r cyfraniad a wnaed gan ymgeiswyr unigol.

10 Ansawdd iaith/cyfathrebu ysgrifenedig

- 10.1 Dylai ymgeiswyr fod yn ymwybodol o'r angen i ddefnyddio cyfathrebu clir a chyflwyniad clir yn eu gwaith cwrs. Bydd manylebau'n nodi a fydd ansawdd yr iaith yn cael ei asesu.

11 Safoni marcio o fewn canolfannau

- 11.1 Er mwyn helpu i osod safon y marcio o fewn y ganolfan, dylid defnyddio deunyddiau cyfeirio ac archif, gan gynnwys deunydd enghreifftiol a ddarparwyd gan y corff dyfarnu neu, lle bo hynny ar gael, gwaith yn y ganolfan o'r flwyddyn flaenorol.
- 11.2 Mae'n ddefnyddiol cwblhau ymarfer marcio prawf cyn marcio gwaith ymgeiswyr. Dylai athrawon farcio'r un sampl cymharol fach o waith wedi'i gwblhau er mwyn caniatáu i'r safonau marcio gael eu cymharu. Gellir cynnal yr ymarferiad ar adegau priodol yn ystod y cwrs ac mae iddo dair effaith fanteisiol: mae'n helpu i feithrin gwell cymaroldeb yn y safonau marcio; gall nodi'n gynnar yn y broses unrhyw athrawon nad yw eu safonau'n cyd-fynd â rhai eu cydweithwyr; a gall lliniaru rhywfaint ar y llwyth marcio trwm ar ddiwedd y cwrs.
- 11.3 Lle mae mwy nag un athro mewn canolfan wedi marcio'r gwaith ar gyfer cydran/uned, **rhaid** safoni'r marcio yn fewnol. Dylid defnyddio un o'r gweithdrefnau canlynol fel arfer:
- Naill ai** bydd yr athro sydd â gofal am y safoni mewnlol yn ail-farcio sampl o waith sydd wedi'i farcio gan bob athro;
- neu**, bydd yr holl athrawon sy'n gyfrifol am farcio cydran/uned yn cyfnewid gwaith wedi'i farcio (mewn cyfarfod dan arweiniad yr athro/athrawes sydd â gofal am y safoni mewnlol fyddai orau) ac yn cymharu eu safonau marcio.
- Lle y canfyddir bod safonau'n anghyson, dylai'r athro/athrawon addasu eu marciau neu ailystyried marciau'r holl ymgeiswyr yr oeddent yn gyfrifol amdanynt. Dylai'r athro sydd â gofal am y safoni mewnlol wirio'r marciau newydd.
- 11.4 Ar ôl cwblhau'r marcio a'r safoni mewnlol, **rhaid** i'r ganolfan gadw'r gwaith yn ddiogel ac ni ddylid ei ddychwelyd i'r ymgeiswyr tan ar ôl terfyn amser yr adolygiadau o'r cymedroli ar gyfer y gyfres dan sylw neu tan y bydd unrhyw apêl, achos o gamymddwyn neu ymholiad am ganlyniad arall wedi'i gwblhau, pa bynnag un sydd hwyraf.
- 11.5 **Rhaid** i ganolfannau gadw tystiolaeth eu bod wedi safoni'r gwaith yn fewnol.

12 Cyflwyno marciau/graddau cydrannau a asesir yn fewnol

- 12.1 Bydd cyrff dyfarnu'n cyhoeddi terfynau amser cyflwyno'r marciau/graddau.
- 12.2 **Rhaid** cwblhau unrhyw ddogfennaeth sy'n cael ei darparu gan gyrff dyfarnu yn unol â'r cyfarwyddiadau a roddir, a'i ddychwelyd erbyn y dyddiad a nodir. Dylai canolfannau gyflwyno eu marciau'n electronig, oni bai bod cyfarwyddyd i wneud yn wahanol.
- Rhaid i ganolfannau wirio'n ofalus y marciau/graddau maen nhw'n eu cyflwyno i gorff dyfarnu er mwyn sicrhau cyn lleied o wallau â phosibl.**
- Rhaid** i'r ganolfan wirio marciau/graddau'r ymgeiswyr i gyd, nid y sampl a gyflwynir yn unig, a gwneud yn siŵr nad oes gwallau adio na thrawsgrifio wedi digwydd cyn eu cyflwyno.

- 12.3 Pan fo canolfan wedi'i heffeithio gan amgylchiadau y tu hwnt i'w rheolaeth, gallai fod yn bosibl cael estyniad byr o ddim mwy na 10 diwrnod calendr **mewn achosion eithriadol**. Penderfyniad y corff dyfarnu fydd hynny. Mae'n **rhaid** i'r ganolfan gysylltu â'r corff dyfarnu cyn gynted â phosibl i wneud cais am estyniad.

Mae'n bwysig bod canolfannau'n ymwybodol y bydd y drefn o gyhoeddi'r canlyniadau ar amser yn cael ei pheryglu os na chedwir at y dyddiadau cyflwyno marciau/graddau a samplau.

Gellid ystyried bod methiant i gadw at derfynau amser corff dyfarnu yn gamweinyddu a byddai archwiliad felly'n cael ei gynnal i hynny.

Ni fydd cyrff dyfarnu yn derbyn marciau/graddau hwyr lle mae pryderon ynglŷn â dilysrwydd y marciau.

- 12.4 Pan fydd canolfannau'n cyflwyno eu marciau gwaith cwrs yn electronig, efallai y bydd y corff dyfarnu'n gofyn bod copi o'r marciau/graddau yn cael ei gyflwyno i'r cymedrolwr hefyd, ynghyd ag unrhyw ddogfennaeth arall.
- 12.5 **Rhaid** i'r ganolfan hysbysu ymgeiswyr am eu marciau/graddau sydd wedi'u hasesu gan y ganolfan gan fod ymgeisydd â'r hawl i ofyn am adolygiad o farcio'r ganolfan **cyn y cyflwynir marciau/graddau i'r corff dyfarnu**.

Rhaid cynnal unrhyw adolygiad cyn y cyflwynir marciau/graddau i'r corff dyfarnu.

- **Rhaid** dynodi digon o amser i ymgeiswyr fel y gallant adolygu copïau o ddeunydd, fel sy'n briodol, a chyrraedd penderfyniad.
- **Rhaid** i'r ganolfan hefyd ganiatáu digon o amser i gynnal yr adolygiad, er mwyn gwneud unrhyw newidiadau angenrheidiol i'r marciau/graddau ac i roi gwybod i'r ymgeisydd o'r canlyniad cyn terfyn amser y corff dyfarnu.
- **Rhaid** i'r adolygiad gael ei gynnal gan aseswr sydd â chymhwysedd priodol, nad yw wedi ymwneud ag asesu'r ymgeisydd hwnnw yn y gorffennol ac nad oes ganddo unrhyw ddiddordeb personol yn yr adolygiad.
- **Rhaid** i'r adolygwr sicrhau bod marc/gradd yr ymgeisydd yn gyson â'r safon a osodir gan y ganolfan.

Rhaid i ganolfannau hefyd esbonio'n glir i ymgeiswyr y gallai'r marciau/graddau a asesir gan y ganolfan newid yn ystod y broses gymedroli.

Rhaid i ganolfannau roi gwybod i'r corff dyfarnu os nad ydyn nhw'n derbyn canlyniad adolygiad.

Lluniodd y cyrff dyfarnu gyfres o Gwestiynau Cyffredinol sydd i'w gweld yn y ddogfen *Hysbysiad i Ganolfannau – Hysbysu ymgeiswyr o'u marciau a aseswyd gan y ganolfan*: <https://www.jcq.org.uk/exams-office/non-examination-assessments>

13 Gwaith anghyflawn

13.1 Mewn achosion lle mae'n ofynnol i ymgeiswyr gynhyrchu sawl darn o waith gwahanol, sy'n cael eu hasesu ar wahân, dylai ymgeisydd sydd wedi methu cwblhau holl rannau'r gwaith gael marciau/meini prawf asesu am y dasg/tasgau a gyflawnwyd, oni nodir yn wahanol yn y fanyleb. Mewn rhai pynciau, gall y tasgau fod yn gyd-ddibynnol a dylai'r athrawon ddilyn y cyfarwyddiadau yn y fanyleb wrth asesu gwaith anghyflawn.

13.2 Os yw ymgeisydd wedi methu cyflwyno unrhyw waith, **rhaid** cofnodi bod yr ymgeisydd yn absennol, **nid** rhoi marc '0' (sero), pan gyflwynir marciau.

Bydd ymgeisydd sy'n methu â chyflwyno gwaith yn derbyn gradd pwnc rhannol absennol mewn cymhwyster aml-gydran.

13.3 Os nad yw'r gwaith a gyflwynir yn haeddu credyd, rhaid rhoi marc o '0' (sero).

14 Ceisiadau am ystyriaeth arbennig

14.1 Am wybodaeth bellach ar ystyriaeth arbennig dylid cyfeirio at ddogfen y CGC *Canllaw i'r broses ystyriaeth arbennig*:

<https://www.jcq.org.uk/exams-office/access-arrangements-and-special-consideration/regulations-and-guidance>

15 Gwaith ar goll

15.1 Os yw gwaith ymgeisydd wedi'i golli yn y ganolfan arholiadau, ac, er gwaethaf pob ymdrech, nad oes modd ei ganfod, neu os yw wedi'i ddinistrio'n ddamweiniol, **rhaid** hysbysu'r corff dyfarnu o'r amgylchiadau ar unwaith. Cyfeiriwch at ganllawiau'r corff dyfarnu ar sut i roi gwybod am waith coll.

15.2 Bydd y corff dyfarnu'n ystyried a yw'n briodol derbyn marc ar gyfer cydran/uned a asesir yn fewnol, pan nad oes tystiolaeth o gyrhaeddiad ar gael ar ei gyfer. Gallai hyn ddigwydd yn yr amgylchiadau canlynol:

- **Rhaid** i'r ganolfan **allu gwirio bod y gwaith wedi'i wneud yn unol â manyleb y corff dyfarnu**.
- **Nid** esgeuluster ar ran yr ymgeisydd sy'n gyfrifol am golli'r gwaith.
- Os collwyd dim ond rhan o'r gwaith, rhaid ceisio arweiniad pellach gan y corff dyfarnu perthnasol.
- Os marciwyd y gwaith **cyn** iddo gael ei golli neu ei ddifrodi, **rhaid** cyflwyno'r marciau yn y ffordd arferol. Rhaid gofyn am arweiniad pellach gan y corff dyfarnu perthnasol cyn y terfyn amser ar gyfer cyflwyno marciau a asesir yn fewnol.
- **Os na chafodd** y gwaith ei farcio cyn iddo gael ei golli neu ei ddifrodi, gellir cyflwyno marc wedi'i amcangyfrif i'w ystyried gan y corff dyfarnu.

16 Cymedroli allanol

- 16.1 Pwrpas cymedroli yw dod â marcio cydrannau a asesir yn fewnol yn yr holl ganolfannau cyfranogol at safon y cytunwyd arni. Mae'r cyrff dyfarnu'n gofyn i bob canolfan ildio i gymedroli, fel y disgrifir isod.
- 16.2 Yn y rhan fwyaf o achosion mae'r ganolfan yn cyflwyno sampl o waith i'r cymedrolwr. Yn achos rhai cydrannau, fodd bynnag, gall y cymedrolwr ymweld â'r ganolfan i gymedroli'r sampl o waith.
- 16.3 Efallai y bydd y drefn yn wahanol os yw'r gwaith yn fyrhoedlog (h.y. nid oes cynnyrch terfynol parhaol).
- 16.4 **Rhaid** i bob canolfan gyflwyno'r canlynol i'r corff dyfarnu erbyn y dyddiad a bennir:
- manylion y marciau/graddau a ddyfarnwyd;
 - cadarnhad bod y gwaith wedi'i safoni'n fewnol yn ôl y gofyn;
 - unrhyw ddogfennaeth arall y gallai'r fanyleb neu'r corff dyfarnu ofyn amdani.
- 16.5 Bydd y corff dyfarnu (neu'r cymedrolwr ar ran y corff dyfarnu) fel arfer yn enwi neu'n rhoi rhifau'r ymgeiswyr y mae angen eu gwaith i'w gymedroli. Dylai'r sampl gynnwys gwaith gan yr ystod gallu cyfan yn y ganolfan.

Cyfrifoldeb canolfannau yw sicrhau bod y cymedrolwyr yn derbyn y samplau gwaith cywir i'w hadolygu.

- 16.6 Yn achos cymedroli drwy ymweliad, bydd ymweliad yn cael ei drefnu ar ddyddiad ac amser sy'n gyfleus i'r ganolfan a'r cymedrolwr.
- 16.7 Yn ystod y broses gymedroli, mae'r cymedrolwr yn asesu gwaith y sampl drwy ddefnyddio'r meini prawf marcio/asesu cyhoeddedig yn y fanyleb.
- 16.8 Mae marciau/graddau'r cymedrolwr yn cael eu cymharu â marciau/graddau'r ganolfan ar gyfer y gwaith sampl. Os bydd y gwahaniaethau rhwng marciau/graddau'r cymedrolwr a marciau/graddau'r ganolfan yn mynd y tu hwnt i'r goddefiant penodedig, bydd marciau/graddau'r ganolfan fel arfer yn cael eu newid.
- 16.9 Os oes angen tystiolaeth bellach o farcio'r ganolfan, efallai y bydd y corff dyfarnu yn gofyn am beth o'r gwaith, neu'r holl waith, sy'n weddill. **Rhaid** i'r gwaith hwn fod wedi'i gadw'n ddiogel a dylai fod ar gael.
- 16.10 Os bydd y cymedrolwr yn anghytuno'n sylweddol â threfn restrol y ganolfan (efallai oherwydd na chafodd trefn safoni mewnol ei gweithredu'n effeithiol) gallai'r corff dyfarnu ofyn i'r ganolfan ailystyried ei marciau/graddau. Fel arall, gallai marciau/graddau'r cymedrolwr gael eu defnyddio ar gyfer pob ymgeisydd yn y ganolfan ac, mewn rhai amgylchiadau, gallai'r corff dyfarnu godi tâl.

17 Adborth i ganolfannau

- 17.1 Ar ôl cymedroli, caiff y marciau terfynol eu darparu'n electronig i ganolfannau gyda'r canlyniadau. Bydd ffurflenni adborth y cymedrolwr hefyd ar gael i'r canolfannau, naill ai ar ffurf copi caled neu'n electronig, a gall y rhain roi cyngor ar y canlynol:
- pa mor briodol oedd y tasgau (lle cawsant eu gosod gan y ganolfan) a'r ymdriniaeth â'r amcanion asesu, e.e. a oedd y tasgau'n caniatáu i'r ymgeiswyr gael mynediad i'r ystod lawn o farciau oedd ar gael?
 - cywirdeb marcio'r ganolfan yn erbyn y meini prawf ac mewn perthynas â'r safon y cytunwyd arni ar gyfer y gydran/uned – a oedd anghywirdebau o fewn yr ystod marciau? A oedd marcio'r asesiadau'n rhy lym neu hael?
 - effeithlonrwydd gweinyddiaeth y ganolfan – a gafodd yr asesiadau eu cynnal a'u cyflwyno yn unol â gofynion y fanyleb? A gafodd yr asesiadau eu cyflwyno ar amser?
 - ansawdd y dystiolaeth i'w hasesu a sut y gellir gwneud gwelliannau ar gyfer cyfresi yn y dyfodol.
- 17.2 Bydd y cyngor a roddir ar y ffurflenni adborth yn adeiladol, gwrthrychol, ac wedi'i gefnogi gan ffeithiau neu farn a bydd digon o fanylder i esbonio unrhyw wahaniaethau rhwng asesiadau'r ganolfan a'r safon y cytunwyd arni ar gyfer yr uned/cydran. Dylai hyn alluogi canolfannau i weithredu i adfer hyn, lle bo angen, cyn cyflwyno'r gwaith a asesir yn fewnol y tro nesaf.
- 17.3 Gellir gwneud sylwadau ar gywirdeb asesiadau canolfan hyd yn oed os na wneir unrhyw addasiad. Er enghraifft, os yw'r gwahaniaeth rhwng marciau'r cymedrolwr a marciau'r ganolfan prin o fewn y goddefiant penodedig, bydd y cymedrolwr fel arfer yn darparu cyngor ar safon y marcio.

18 Gwaith sy'n cael ei asesu'n allanol

- 18.1 Mewn rhai manylebau, asesir gwaith yn allanol. Mewn achosion o'r fath, **rhaid** anfon gwaith pob ymgeisydd, a'r datganiadau dilysu lle y bo'n briodol, at gorff dyfarnu/arholwr i'w farcio erbyn dyddiad penodol.

19 Cadw gwaith ymgeiswyr

- 19.1 Bydd cymedrolwyr yn dychwelyd gwaith yn uniongyrchol i ganolfannau yn ôl cyfarwyddyd y cyrff dyfarnu. **Ni fydd** asesiadau gwaith cwrs a gyflwynir yn electronig yn cael eu dychwelyd i ganolfannau fel arfer.
- 19.2 **Mae gofyn i ganolfannau gadw gwaith ymgeiswyr wedi'i farcio dan amodau diogel, p'un ai oedd yn rhan o'r sampl cymedroli ai peidio tan y bydd pob posibilrwydd o adolygiad o'r cymedroli wedi mynd heibio neu tan y bydd unrhyw apêl, ymchwiliad camymddwyn neu ymholiad am ganlyniad arall wedi'i gwblhau, pa bynnag un sydd hwyraf.** Os yw'n broblem cadw'r gwaith, oherwydd natur y gwaith, **rhaid** i ryw fath o dystiolaeth fod ar gael (e.e. tystiolaeth ffotograffig, recordiad sain neu recordiad cyfryngau).

Gofynnir i ganolfannau hefyd gadw cofnod o rifau arholiad ac enwau'r ymgeiswyr hynny y cynhwysir eu gwaith yn y sampl a anfonir at neu a welir gan gymedrolwyr. Gall fod angen y wybodaeth hon os oes adolygiad o gymedroli yn ddiweddarach. Yn achos gwaith sy'n cael ei storio'n electronig yn y ganolfan, dylid hefyd ystyried ei ddiogelu rhag cael ei lygru ac ymosodiadau seiber.

- 19.3 Bydd corff dyfarnu yn cadw gwaith enghreifftiol at ddibenion archifo a safoni. Gweler paragraffau 6.12 i 6.15 dogfen y CGC *Cyfarwyddiadau Cyffredinol ar gyfer Canolfannau Cymeradwy* am wybodaeth am hawlfraint:
<http://www.jcq.org.uk/exams-office/general-regulations>

20 Trefniadau consortiwm canolfannau

- 20.1 Mewn achosion lle mae ymgeiswyr o wahanol ganolfannau wedi'u haddysgu ac yn cael eu hasesu gyda'i gilydd, **rhaid** i'r canolfannau hysbysu'r cyrff dyfarnu o'r unedau/cydrannau perthnasol a asesir yn fewnol a pha ganolfannau sy'n cymryd rhan. Cyfeirir at ganolfannau sy'n dilyn trefniant o'r fath fel consortiwm.
- 20.2 **Rhaid** i'r canolfannau yn y consortiwm enwebu cydlynnydd consortiwm a fydd yn cysylltu â'r cyrff dyfarnu ar ran y canolfannau i gyd.
- 20.3 **Rhaid** i gydlynwyr consortiwm lenwi'r Ffurflen JCQ/CCA *Trefniadau consortiwm canolfannau ar gyfer gwaith a asesir yn y ganolfan*, sydd ar gael drwy'r Porth Gweinyddu Canolfannau, i bob cyfres arholiadau a phob manyleb gydag un neu fwy o gydrannau/unedau a asesir yn fewnol sydd wedi'u haddysgu ar y cyd.

Rhaid i gydlynwyr gyflwyno'r ffurflen erbyn y dyddiad cau a gyhoeddwyd.

- 20.4 **Rhaid** i'r canolfannau safoni marcio'r gwaith yn fewnol ar draws y consortiwm.
- 20.5 Bydd y corff dyfarnu'n dyrannu'r un cymedrolwr i bob canolfan mewn consortiwm a bydd yr ymgeiswyr yn cael eu trin fel un grŵp at ddibenion cymedroli.
- 20.6 Os bydd consortiwm yn gwneud cais am adolygiad o'r cymedroli, **rhaid** i'r gwaith fod ar gael gan y canolfannau **i gyd**, gan mai'r sampl gwreiddiol sy'n cael ei adolygu.

Mewn amgylchiadau lle mae manyleb yn cael ei haddysgu mewn canolfan, ond bod rhai ymgeiswyr yn cael eu haddysgu a'u hasesu mewn canolfan arall, rhaid i'r ganolfan roi gwybod i'r corff dyfarnu.

21 Adolygiadau o'r cymedroli

- 21.1 Gall canolfannau ofyn am adolygiad o'r cymedroli (Gwasanaeth 3) er mwyn sicrhau bod y meini prawf marcio/asesu wedi'u cymhwyso'n deg, yn ddibynadwy ac yn gyson. **Nid yw'r gwasanaeth hwn ar gael os yw marciau'r ganolfan wedi'u derbyn heb eu newid gan gorff dyfarnu.**

- 21.2 Mae'r adolygiad o'r cymedroli:

- yn broses lle mae ail gymedrolwr safoni yn adolygu gwaith y cymedrolwr safoni cyntaf. Bydd yr ail gymedrolwr yn gweld y marciau gwreiddiol ac unrhyw anodiadau a wnaed gan y cymedrolwr cyntaf er mwyn cael dealltwriaeth lawn a chlir a gymhwyswyd y meini prawf marcio/asesu yn ôl y bwriad;
- yn broses i sicrhau bod y cymedrolwr cyntaf wedi dod i'r farn gywir ynglŷn â gallu canolfan i farcio'r gwaith i'r safon genedlaethol y cytunwyd arno;
- yn adolygu'r marcio ar y sampl gwreiddiol o waith ymgeiswyr;
- yn cynnwys adborth tebyg i'r hyn a ddarparwyd ar ôl y cymedroli gwreiddiol (os adferir marciau'r ganolfan, efallai na fydd adborth yn cael ei roi.)

Rhaid i'r cymedrolwr sy'n cynnal adolygiad o'r cymedroli ystyried y marciau a roddwyd gan y cymedrolwr blaenorol, a dim ond os oes gwall wedi codi yn y broses gymedroli gychwynnol y gellir newid canlyniad y cymedroli.

- 21.3 **Ni fydd** cymedroli gwaith ymgeisydd unigol na gwaith ymgeiswyr nad oeddent yn y sampl gwreiddiol yn cael ei adolygu (oni bai bod gwall wrth ddethol y sampl gwreiddiol, e.e. heb gynnwys digon o ymgeiswyr).
- 21.4 **Rhaid** i'r gwaith a gyflwynir am adolygiad o'r cymedroli:
- gael ei ddanfôn at y cymedrolwr o fewn tri diwrnod gwaith ar ôl derbyn cyfarwyddiadau gan y corff dyfarnu. Gall methiant i wneud hyn ohirio canlyniad yr adolygiad o'r cymedroli, neu arwain at ganslo'r adolygiad o'r cymedroli;
 - fod yn waith gwreiddiol a gyflwynwyd i'w gymedroli;
 - fod wedi'i gadw dan amodau diogel;
 - fod heb ei ddychwelyd i'r ymgeiswyr.
- 21.5 Mae'n bosibl y bydd y corff dyfarnu'n gofyn am sampl cyfatebol lle collwyd y sampl gwreiddiol o waith ymgeiswyr.
- 21.6 Bydd gwaith a asesir yn allanol yn cael ei drin fel sgriptiau arholiad. Dylai canolfannau ofyn am adolygiad o'r marcio (Gwasanaeth 2) neu adolygiad blaenoriaethol o'r marcio (Gwasanaeth Blaenoriaethol 2), fel sy'n briodol i safon y cymhwyster.
- 21.7 Dylech gyfeirio at ddogfen y CGC *Gwasanaethau Ar ôl y Canlyniadau, Gwybodaeth ac arweiniad i ganolfannau* i gael gwybodaeth bellach am adolygiadau o'r marcio ac adolygiadau o'r cymedroli.
Mae'r ddogfen hon ar gael ar wefan y CGC:
<http://www.icq.org.uk/exams-office/post-results-services>

22 Trefniadau mynediad ac addasiadau rhesymol

- 22.1 Wrth ddewis manylebau, **rhaid** i'r ymgeiswyr fod yn ymwybodol o'r sgiliau y bydd gofyn iddynt eu dangos. Os ydynt yn dewis manyleb lle **na fyddant** yn gallu dangos cyrhaeddiad ym mhob rhan o'r asesiad, ni fyddant yn gallu ennill yr holl gredyd sydd ar gael.
- 22.2 Mae'n bosibl i gyrff dyfarnu gytuno ar drefniadau fel y gall ymgeiswyr â gofynion arbennig gyrchu'r asesiad(au). **Rhaid gwneud y trefniadau hyn cyn yr arholiadau ac asesiadau.** Dylai canolfannau gyfeirio at ddogfen y CGC *Trefniadau Mynediad ac Addasiadau Rhesymol*:
<https://www.cbac.co.uk/media/q2ynddwo/4-aa-regs-2020-2021-w.pdf>
- 22.3 **Rhaid** i ganolfannau sicrhau, lle mae gwaith wedi'i farcio gan athrawon, bod credyd ond yn cael ei roi am sgiliau wedi'u dangos gan yr ymgeisydd yn gweithio'n annibynnol. **Ni ddylai** trefniadau mynediad danseilio dilysrwydd y cymhwyster.

Cynhyrchwyd yr hysbysiad hwn ar ran:

AQA, CCEA , City & Guilds, NCFE, OCR, Pearson a CBAC

**Gwybodaeth i ymgeiswyr – asesiadau di-arholiad
yn weithredol o 1 Medi 2025**

Mae'r ddogfen hon yn rhoi gwybod i chi am rai pethau y mae'n rhaid i chi eu gwneud ac y mae'n rhaid i chi beidio â'u gwneud wrth i chi gwblhau eich gwaith.

Cyn i chi gyflwyno eich gwaith i'w farcio, bydd y corff dyfarnu fel arfer yn gofyn i chi lofnodi datganiad dilysu yn cadarnhau eich bod chi wedi darllen a dilyn y rheoliadau hyn.

Os nad ydych yn deall rhywbeth, **rhaid** i chi ofyn i'ch athro.

Paratoi eich gwaith – arfer da

Os ydych chi'n cael cymorth ac arweiniad gan rywun heblaw am eich athro, **rhaid** i chi ddweud wrth eich athro. Bydd eich athro'n cofnodi natur y cymorth gawsoch chi.

Os buoch chi'n gweithio fel rhan o grŵp ar aseiniad, er enghraifft, yn cynnal ymchwil maes, **rhaid** i chi ysgrifennu eich **cyfrif eich hun** o'r aseiniad. Hyd yn oed os yw'r wybodaeth sydd gennych chi yr un fath, **rhaid** i chi ddisgrifio yn eich geiriau eich hun sut cafwyd y wybodaeth hynny. **Rhaid i chi ddod i'ch casgliadau eich hun am y data.**

Rhaid i chi fodloni'r terfynau amser a gewch chi gan eich athro. Cofiwch – mae eich athrawon yno i'ch arwain chi. Er na allan nhw roi cymorth uniongyrchol i chi, gallan nhw eich helpu i ddatrys unrhyw broblemau cyn iddi fynd yn rhy hwyr.

Cymerwch ofal o'ch gwaith a'i gadw'n ddiogel. **Peidiwch** â'i adael o gwmpas y lle, lle gall eich cyd-ddisgyblion gael gafael arno. **Peidiwch** â'i rannu ag unrhyw un arall, mae hyn yn cynnwys ei rannu ar y cyfryngau cymdeithasol. Rhaid i chi gadw eich gwaith yn ddiogel ac yn gyfrinachol bob amser. Os byddwch yn ei gadw ar rwydwaith cyfrifiadur, cadwch eich cyfrinair yn ddiogel. Casglwch yr holl gopïau o'r peiriant argraffu a dinistriwch y rheini nad oes eu hangen arnoch.

Peidiwch â chael eich temptio i ddefnyddio unrhyw atebion ar-lein wedi'u paratoi neu eu cynhyrchu ymlaen llaw a honni mai eich gwaith chi ydyw - twyllo yw hyn. Gall offer electronig sy'n cael eu defnyddio gan gyrff dyfarnu ganfod y math hwn o gopïo.

Ni ddylech ysgrifennu deunydd amhriodol, anweddus na sarhaus.

Gwaith ymchwil a defnyddio cyfeiriadau

Mewn rhai pynciau, bydd cyfle i chi wneud rhywfaint o waith ymchwil annibynnol i destun.

Gallai'r gwaith ymchwil yr ydych chi'n ei wneud gynnwys chwilio am wybodaeth mewn ffynonellau cyhoeddus fel gwerslyfrau, gwyddoniaduron, cyfnodolion, teledu, radio ac ar y rhyngwrdd.

Gallwch ddangos eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth o bwnc trwy ddefnyddio gwybodaeth o ffynonellau, neu wybodaeth sydd wedi'i chynhyrchu o ffynonellau, a allai gynnwys y rhyngwrdd a dulliau AI. Cofiwch, fodd bynnag, gallai'r wybodaeth o'r ffynonellau hyn fod yn anghywir neu gallai ddangos tuedd. **Rhaid** i chi ofalu sut rydych chi'n defnyddio'r deunydd hwn – **ni chewch** ei gopïo a honni mai eich gwaith eich hun yw'r gwaith.

Mae'r rheoliadau'n nodi:

'**rhaid** mai eich gwaith chi yn unig yw'r gwaith a gyflwynwch i'w asesu;'

'**rhaid i chi beidio** â chopïo oddi wrth rywun arall na chaniatáu i ymgeisydd arall gopïo oddi wrthydd chi'.

Wrth gynhyrchu darn o waith, os ydych chi'n defnyddio'r un geiriad â ffynhonnell gyhoeddus, **rhaid** i chi roi dyfynodau o amgylch y darn a nodi o ble y daeth. Gelwir hyn yn **gyfeirio**. Rhaid i chi wneud yn siŵr eich bod chi'n rhoi cyfeiriadau manwl i bopeth yn eich gwaith heblaw am eich geiriau eich hun. Dylai cyfeiriad o lyfr neu gyfnodolyn cyhoeddus ddangos enw'r awdur, y flwyddyn gyhoeddi a rhif y dudalen. Er enghraifft: Morrison, 2000, t29.

Yn achos deunydd o'r rhyngwrdd, **rhaid** i'ch cyfeiriad ddangos y dyddiad y cafodd y deunydd ei lawrlwytho a rhaid dangos yr union dudalen we, nid y peiriant chwilio a ddefnyddiwyd i ddod o hyd iddo. Gellir copïo hwn o'r llinell cyfeiriad. Er enghraifft:

http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/october/28/newsid_2621000/2621915.stm

lawrlwythwyd 5 Chwefror 2026.

Lle defnyddiwyd cynnwys wedi'i gynhyrchu gan gyfrifiadur (megis sgwrsfot DA), **rhaid** i'ch cyfeirnod ddangos enw'r adnoddau DA a ddefnyddiwyd a hefyd dyddiad cynhyrchu'r cynnwys. Er enghraifft: ChatGPT 3.5 (<https://openai.com/blog/chatgpt/>), 25/01/2026. Dylech hefyd gyfeirio at y ffynonellau a ddefnyddir gan yr offeryn DA wrth gynhyrchu'r cynnwys.

Rhaid i chi gadw copi o'r cwestiwn/cwestiynau a'r cynnwys wedi'i gynhyrchu gan gyfrifiadur at ddibenion cyfeirnod a dilysu, ar fformat nad oes modd ei golygu (sgrinlun, er enghraifft) a chynnig esboniad byr o sut y cafodd ei ddefnyddio. **Rhaid** cyflwyno hyn gyda'ch gwaith i'w asesu'n derfynol, er mwyn i'ch athro allu adolygu'r gwaith, y cynnwys a gynhyrchwyd gan AI a sut y cafodd ei ddefnyddio.

Efallai y bydd gofyn i chi gynnwys llyfryddiaeth ar ddiwedd eich darn o waith ysgrifenedig. Bydd eich athro yn rhoi gwybod i chi a yw hyn yn angenrheidiol. Lle bo angen, **rhaid** i'ch llyfryddiaeth restru manylion llawn y cyhoeddiadau rydych chi wedi eu defnyddio yn eich gwaith ymchwil, hyd yn oed lle na chyfeirir yn uniongyrchol atyn nhw. Er enghraifft, Curran, J. *Mass Media and Society* (Hodder Arnold, 2005).

Os byddwch yn copïo geiriau, syniadau neu allbwn pobl eraill ac nad ydych yn dangos eich ffynonellau mewn cyfeiriadau a llyfryddiaeth, bydd hyn yn cael ei ystyried yn dwyllo.

Llên-ladrad

Llên-ladrad yw cymryd geiriau, barn, syniadau neu allbwn rhywun arall a honni mai eich gwaith chi ydyw. Gallai hefyd gynnwys deunydd a gynhyrchwyd gan AI. **Mae llên-ladrad yn ffurf o dwyllo ac mae'n cael ei ystyried yn ddifrifol iawn.**

Peidiwch â meddwl na chewch chi eich dal; mae sawl ffordd o ganfod llên-ladrad.

- Gall marcwyr sylwi ar newidiadau yn arddull yr ysgrifennu a'r defnydd o iaith.
- Mae marcwyr yn arbenigwyr pwnc hynod brofiadol a fydd yn gyfarwydd iawn â gwaith ar y testun dan sylw. Efallai y byddant wedi darllen y ffynhonnell rydych yn ei defnyddio, neu hyd yn oed wedi marcio'r gwaith rydych wedi copïo ohono.
- Gellir defnyddio peiriannau chwilio'r rhyngwrdd a meddalwedd cyfrifiadurol arbenigol i gysylltu ymadroddion neu ddarnau o destun â ffynonellau gwreiddiol ac i ganfod newidiadau mewn gramadeg ac yn arddull yr ysgrifennu neu'r atalnodi.

Sancsiynau am dorri'r rheoliadau

Os gwelir eich bod chi wedi torri'r rheoliadau, bydd un o'r sancsiynau canlynol yn cael eu gosod:

- byddwch chi'n cael marc o sero am eich gwaith;
- byddwch chi'n cael eich diarddel o'r gydran honno ar gyfer y gyfres arholiadau dan sylw;
- byddwch chi'n cael eich diarddel o'r pwnc cyfan ar gyfer y gyfres arholiadau dan sylw;
- byddwch chi'n cael eich diarddel o bob pwnc ac yn cael eich rhwystro rhag ailgofrestru am gyfnod o amser.

Bydd y corff dyfarnu'n penderfynu pa sancsiwn sy'n briodol.

COFIWCH – EICH CYMHWYSTER CHI YDYW FELLY RHAID MAI EICH GWAITH CHI YDYW.